

● SAHİBİ :

TÜRKİYE İSLÂM
ENSTİTÜLERİ TALEBE
FEDERASYONU ADINA
GENEL BAŞKAN

Cahid BALTACI

● YAZI İŞLERİ
MÜDÜRÜ

İsmail L. ÇAKAN

BU SAYIDA

SELÂM	İslâm MEDENİYETİ
KURBAN VE BAYRAM	Hasan ÇELİKKAYA
ZAHİDLERİN TENKİDİ	Dr. A. Subhi FURAT
BENİM DUAM (Şiir)	K. AKANSU
İLİM, AHLÂK ve FAZİLET ...	Hayreddin GÜLDİKEN
ERENLER (Şiir)	İsmail BAYRAM
*İSLÂMÎ EĞİTİME DOĞRU ...	Hürşid AHMED
ANLI ÂKİF'E (Şiir)	Terc. H. ÇELİKKAYA
İSANIMIZDAKİ SOYSUZ- LAŞMA	Mustafa BAYBURTLU
İ BİR MÜSLÜMAN İYİ BİR MİLİTANDIR	Fazıl Senâi SARPER
MÜNÂCÂT' (Şiir)	Tahsin ÜNAL
İSLÂM'DA FİAT TAHDİDİ MESELESİ	Abdülkadir SEZGİN
BATI AFRİKA'DAKİ İSLÂM DEVLETLERİ	Süleyman KARAGÜLLE
İR ZAMANLAR (Şiir)	G. Neville BAGOT
OCA SİNAN	Terc. Süleyman TULUCU
AMİLER (Şiir)	T. Sıtkı BALCI
İNSAN	Yusuf DOĞANŞAFAK
SUALLERE CEVAPLAR ...	KIBRISLI
İSLÂM MEDENİYETİ (Şiir)	Ma'ruf ÇAKSU
GENÇLİĞİN MUSİKİ TERBİ- YESİ	Gazi MERT
İLİK (Kit'a)	Ragıp GÜZEL
BÜGÜNKÜ TÜRK TİYAT- ROSU	İ. Semahaddin CEM
HABERLER	Hayrunnisa ÇİĞDEM
	Hilmi KURTULUŞ
	İslâm MEDENİYETİ

İDAREHANE

Türkiye İslâm Enstitüleri Talebe Federasyonu Genel Merke:
Nuruosmaniye Caddesi No: 82/2
Tel. : 22 46 02

GAĞALOĞLU — İSTANBUL

Haberleşme ve Havale Adresi :
İSLÂM MEDENİYETİ, P.K. : 1315

SİRKECİ

TEMSİLCİLERİMİZ

Ankara: T.İ.H.O.M.C.F. Genel Başkanı: Mehmet KARAMAN
Kayseri: T.İ.E.T.F. İkinci Başkanı : İmdat N. NURSAÇAN
İzmir : T.İ.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Başk. : Orhan ÇETİN

TEKNİK KADRO

Sekreter : Erdoğan ATAK
Dizgi ve Baskı : FATİH MATBAASI — İSTANBUL
Yıl: 2 — Sayı: 18
Basıldığı tarih: 13/3/1969

Ressam :
Gürbüz AZAK

ABONE

Yıllık : 12 sayı, 25 TL.
Altı Aylık : 6 sayı, 12,5 TL.
Öğrencilere: Yıllık 20 TL.
» 6 aylık 10 TL.
Yabancı memleketlere posta
ücreti ilâve edilir.

Bir sayısı: 250 Kurus.

İLAN TARİFESİ

Dış Kap.: 2 renk 2.500 TL.
Tek renk: 2.000 TL.
İç Kapak: 2 renk 1.500 TL.
Tek renk: 1.000 TL.
Renkli ilân sahifesi :
Tamamı : 1.200 TL.
1/2 : 750 TL.
1/4 : 400 TL.
1/8 : 250 TL.

Mecmuamızdaki yazılar me'haz gösterilmeden alınmaz.
Gönderilen yazılar basılsın basılmıyın iade edilmez.

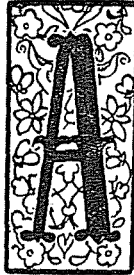
İlâhiyat

Kurban

ve

bayram

Hasan ÇELİKKAYA

ALLAH (C.C.) nasip ederse 27 Şubat 1969 Perşembe günü mübarek KURBAN Bayramına kavuşmuş olacağız. İslâm'ın TEVHİD sembolü olan KÂ'BE-İ MU-AZZAMA'nın etrafında büyük HAC ibadetlerini ifa eden ve Allah'a, mânen, en yakın bulunmanın süruru içinde çağlayan; İslâm âleminin dört bir bucağından kopup gelen; ırk, renk, şekil, boy, cins ve rütbe... yönlerinden birbirlerinden farklı; fakat mâ-nada (îmanda) erimiş ve ALLAH'a kullukta secdeye kapanmış bahtiyar kulların mutluluğuna bizler de katılmış olacağız; ve bugünde, en sevdiğimiz mallarımızdan kurbanlar keserek, «Mal canın yongasıdır.» nefsi hükmünün, Allah, yani onları bize bahşeden Yüce YARATAN'ın uğrunda bir hiç kaldığını ispat edeceğiz. Ne ulvî İlâhî manzara!.. Tevhid akidesinin cismâniyete bürünmesi, yani madde âleminde sembolleşip en mükemmel bir surette cihana aksedişi!.. Görmek!.. Geçiyolmak!.. ALLAH'ın kapısına kapanmak!.. Yâ Rabb!.. Bu ulvî hasleti bütün insanlığa nasip et!..

Hakikaten, HAC ve KURBAN; İslâmın, gerçek Allah dini olduğunu ispat eden ve Takvadan başka hiçbir fark tanımaksızın bütün mü'minlerin kardeş olduklarını canlı olarak gösteren; ve Mahşer gününün bir nümunesi olan en büyük ibadetlerdir. Bu birlik, İslâm'dan başka hiçbir din ismi altındaki inanç sistemlerinde —ki aslında Allah yanında HAK DİN ancak İSLÂM'dır. (a)— gösterilemez: Aynı günde Bayram!.. Aynı günde Kurban!.. Cihanın hangi din ve mezheplerinde bu İlâhî birlik ve ulvî hasletler mevcuttur?

Evet.. Gerçi insanoğlu yaratılışındanberi daima Yaratanın hoşnutluğunu (rızasını) kazanmak istemiş ve bu uğurda katlanmadığı fedakârlık kalmamıştır, velev ki inanç şekli yanlış olsun. Fakat bunun en canlı misalini yani hakikisini, ancak, hakiki Rabbe (ALLAH'a) inananlar gösterebilmiştir. Öyle ki, bu uğurda canı-

a) Al-i İmran sûresi, âyet: 19, 85; el-Mâide: 3.

ni verenler (Hâbil gibi); evlâdını koyun gibi yatıranlar (Hz. İbrahim A.S. gibi); ve İlahî emre karşı: «Babacığım, emrolunduğunu yap. Fakat gözlerimi kapat ki, emri ifada sana da, bana da kolaylık olsun.. İnşallah beni sabredenlerden bulursun.» gibi eşsiz teslimiyet gösterenler bile olmuştur. (Hz. İsmail A. S. gibi).

Kur'an-ı Kerim'de bu hususlar şöyle anlatılır: «(Ey Habibim Muhammed S.A.V.), onlara (İsrail Oğullarına ve bütün insanlara) Âdem'in iki oğlunun gerçek olan haberini oku: Hani onlar Allah'a yaklaştıracak birer kurban takdim etmişlerdi de ikisinden birininki (Hâbil'in kestiği koç) kabul olunmuş; öbürününkü (Kâbil'in sunduğu ekin) (1) kabul olunmamıştı. O, (evvelkisi, kardeşine): «Seni elbette öldüreceğim» demişti. (Beriki de şöyle) demişti: «Allah, ancak kendisinden korkanlarinkini kabul eder.», «Andolsun ki beni öldürmen için elini bana uzatarsan ben seni öldürmek için elimi sana uzatıcı değilim. Çünkü ben kâinatın Rabbi olan Allah'tan korkarım. Şüphesiz dilerim ki sen kendi günahınla birlikte benim günahımı da yüklenesin de o ateşin yârânından olasın. İşte zâlimlerin cezası budur.»

«Nihayet nefsi, kardeşini öldürmeye (isteyerek) uymuş da onu öldürmüştü, bu yüzden (maddi, mânevî) ziyana uğrayanlardan olmuştu. Sonra Allah bir karga gönderdi. O, yeri eşiyordu ki ona kardeşinin ölü cesedini nasıl örteceğini gösterebilir. «Yazıklar olsun bana, dedi, ben şu karga kadar bile olup da kardeşimin cesedini örtmekten âciz mi oldum?». Artık o, ettiğine pişman olanlardan olmuştu.» (2)

**

«(İbrahim): «Ey Rabbim, bana salihlerden bir oğul ihsan et» (diye dua etti). Biz de O'na uysal bir oğul müjdesini verdik. Artık o (oğul, İbrahim'in) yanında koşmak çağına erince (babası) «Oğulcağım, dedi, ben seni rüyamda kurban ediyor, görüyorum (3). Bak artık ne düşünürsün?». (Oğlu) dedi: «Babacığım, sana edilen emir ne ise yap. İnşallah beni sabredenlerden bulacaksın.»

«Vaktaki bu suretle ikisi de (Allah'ın emrine (4) boyun eğdiler, İbrahim O'nu alını üzerine yaktı (5). Biz O'na: «Yâ İbrahim, rüyana sadakat gösterdin. Şüphesiz ki biz iyi hareket edenleri böyle mükâfatlandırırız» diye nida ettik. Hakikat bu, apaçık ve kat'i bir imtihandı. O'na (6) büyük bir kurbanlık fidye (İsmail'e bedel olarak) verdik. Sonra gelen (peygamberler ve ümmet) ler arasında Ona iyi bir nam (7) bıraktık. (Bizden (8) selâm İbrahim'e». (9)

Evet... Bunlar birer hakikattir.

Bunun için Peygamberimiz (S.A.V.) Efendimiz: «Kurban kesiniz. Kurban kesmek, babanız İbrahim (A.S.) in sünnetidir.» buyururlar.

KURBANIN VACİP KILINISI

Yukarıdaki beyanlardan da anlaşılacağı üzere kurban, kelime olarak, kendisiyle (mânen) Allah'a yaklaşılan şey, demektir. Hususî anlamında, yani İslâm'da ise kurban, kurban bayramında kurban niyetiyle kesilen hayvanın adıdır.

Kurban, zekât, bayram namazları ve sadaka fitur gibi Hicret-i Nebeviyenin ikinci yılı vacip meşru' olmuştur. Bu, Kitap, sünnet ve icma' ile sâbittir. Hür, mukim, müslüman ve zengin olan kimseler için kurban günlerinde (yani Kurban bayramının namazından sonra başlayıp müteakip üç gün içerisinde) kurban kesmek vaciptir. Deli veya bîlûğa ermemiş zengin çocukların kurban kesmele icap etmez (10). Kurbanda nisabın büyüycü ve yalanlanmış olması da gerekmez. Hatta ihtiyacından fazla evi veya kiralari nisaba bâliğ olacak yani keşide zengin deritecek kadar odaları bulunan kimselere de kurban düşer (11).

Kurbanın vücûbiyetini gösteren âyeti celile Kevser sûresindedir. Cenab-ı Hak (Azze ve Celle) buyurur ki: «(Habibim Muhammed), hakikat, biz sana, Kevser'i verdik (12). O halde Rabbin için namaz kıl (Kurban bayramında namazını kıl). (13) Ve kurban kes. Sana buğzeden yok mu? İşte asürriyetsiz olan odur.» (14)

Sûre-i Celilenin mânasını daha iyi kavrayabilmemiz için nüzul sebebi olan «EBTER» sûresinin zînü, yani erkek evlâtlarının, kendinden önce vefatları sebebiyle Peygamber (S.A.V.) Efendimiz: «Nesli kesilmiş» denildiğini hatırlamamız; ve tıbbî önceki «el-Mâun» sûresinin mahiyetini kavramamıza icap ediyor. Mezkûr sûre celilede Cenab-ı Hak (Azze ve Celle) buyuruyorlar ki:

«Dini yalan sayanı gördün mü? İşte, yetir büyük bir gayzla itip kakalayan; yoksulu doyu mayı teşvik etmeyen odur. İşte (bu vasıflarla b

- 1) Celâleyn
- 2) el-Mâide: 27-31; Kur'an-ı Hakîm ve Meâ Kerim, H. B. Çantay
- 3) Celâleyn
- 4) Beyzâvî, Celâleyn, Medârik
- 5) «Mine»de. Celâleyn
- 6) Azher olan kavle göre kurban edilmek istenen zat «İsmail Aleyhisselâm» dır. (Medârik). Denedildi ki İbrahim Aleyhisselâmın rüyası üç gece tıbbî kerrür etti: Birincisi «Terviye» gecesi idi ki bir sâ O'na: «Cenâb-ı Hak oğlunu boğazlamamı (kurban etmeni) emrediyor» dedi. İbrahim Aleyhisselâm sâ baha çıkınca bunun Allah'tan mı, şeytandan mı geldiğinde tereddüt etti. Akşam oldu, yine aynı ses aynı emri verdi. O vakit anladı ki bu rüya Hak'ta dır. Üçüncü akşam da bu tekerrür etmişti. Artık kânaati büsbütün sağlamlaştı. Bu üç gün sırasıyla Terviye, Arefe, Nahr (kurban) denilmesi bundandı Terviye, tereddüt demektir. (Kur'an-ı Hakîm ve Mâli Kerim, H. B. Çantay).
- 7) Celâleyn
- 8) Celâleyn
- 9) Saffat sûresi, âyet: 100-111
- 10) Büyük İslâm İlmihali, sh: 410 (Ö. N. Bilme)
- 11) Büyük İslâm İlmihali, sh: 409 (Ö. N. Bilme) Hutbe sh: 123, (S. Ateş)
- 12) «Kevser», Cennette bir havuzdur. (Tafsîl için Tefsirlere bak).
- 13) Beyzâvî, Celâleyn
- 14) Beyzâvî, Celâleyn

raber) (15) namaz kılan (münafık)ların vay haline ki; onlar namazlarından gafilirdiler; onlar riyakârların ta kendileridir. Zekâta mâni olanlar (da) yine onlardır.» (16)

İşte bunun üzerine Cenab-ı Hak (Azze ve Celale), Habibine, yani sevgili Peygambemiz (S.A.V.) Efendimize: «Ey Habîbim, Rabbin için namaz kıl ve en sevdiğin yani insanoglunun üzerine pek düşkün olduğu «MAL»ından deveni, Allah rızası için kurban et ve muhtaçları gözet. Şüphesiz ki, senin İsm-i Celîlin; kurbanlarla, ezanlarla, müminlerin dilleriyle, daha doğrusu Kur'an'la beraber Kıyamete kadar yaşayacaktır. Asıl ebter (nesli kesilecek, adı samı yok) olacak olanlar, ancak, Sana «ebter» diyenlerin kendileridir. Sen hiç üzülme Habîbim...» buyuruyor.

KURBAN'IN KUSURSUZ OLMASI VE AMELDE İHLAS

Hem de Yüce Rabbimiz, kurbanlarınızı en sevdiğiniz mallarınızın —ki kurban, ancak, deve, sığır, manda, koyun ve keğiden olur— en semiz ve kusursuz olanlarından kesin ki, nefsiniz, iman evinize sızma imkânı bulamasın; ve böylece din düşmanlığınıza da koz vermiş olmayasınız. Bunun için kurbanlıklarınızın, daima kusursuz, en iyisinden ve en semizinden olması Yüce Yaratanımızın arzusu, daha doğrusu emridir. (Tafsîlât için ilmihal kitaplarına bak). Bütün varlığımla Yaratanıma inandım, diyen bir mü'min, bu inancın doğruluğunu İlahî emirlerde göstereceği fedakârlıkla ispat etmelidir. Nitekim Kur'an-ı Kerimde buyrulur ki:

«(Namazda) yüzlerinizi doğu ve batı yönüne döndürmeyiniz: BİRR (gerçek itaat bu) değildir. Fakat birr; Allaha, ahiret gününe, meleklere, Kitaba (Kur'ana) ve peygamberlere iman eden, malını Allah sevgisiyle (yahut, mala olan aşırı sevgisine rağmen) akrabaya, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, dilenenlere, köle ve esir kurtarmaya veren, namazını dosdoğru kılan, zekâtını veren kimselerin, ahidleştikleri zaman sözlerini yerine getirenlerin, sıkıntıda ve hastalıkta ve muharebenin kızıdığı zamanlarda sabır ve metânet gösterenlerin BİRRİdir.

Onlar (yok mu? İmanlarında ve birr-ü taat iddiasında) sadık olanlar onlardır ve onlar takvaya erenlerin ta kendileridir. (17)

«Siz, sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça asla birr-ü taat etmiş (iyilikte kemâle ulaşmış) olmazsınız. Her ne infak ederseniz şüphesiz Allah onu bilicidir.» (18)

«Onların (kurbanların) ne etleri, ne kanları hiçbir zaman Allah'a (yükselip) erişmez. Fakat sizden O'na yalnız takva (ihlas) ulaşır. Size olan hidayeti-ne karşı Allahı büyük tanumanız içindir ki O, bunları böylece size ram etmiştir. (Habîbim) iyi hareket edenleri müjdele.» (19)

Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz de: «Kendin için sevdiğini, diğer din kardeşlerin için de sevmedikçe; kendin için hoşlanmadığını onlar için de hoşlanmadığı arzu etmedikçe mümin-i kâmil olamazsın; ve «Kurbanlarınızı büyük büyük kesiniz. Muhakkak ki onlar sıratta sizin binekelerinizdir.» buyurmakla bu

noktaya işaret buyurmuşlardır. Ayrıca: «Kurban kesmeğe muktedir olduğu halde kurban kesmeyen kimse mescidimize yaklaşmasın» buyurmakla kurbanın ehemmiyet derecesinin en üstün ifadesini ve bundan kaçınanların —iman yönünden— ne büyük, affedilmez bir hata işlediklerini beyan buyurmuşlardır. (20)

Lüzumuna binaen, kurban olması caiz olmayan hayvanları şöylece sıralayabiliriz:

- 1 — Bir veya iki gözü kör olan,
- 2 — Bir kulağının tamamı veya boyuna kesik olan,
- 3 — Kuyruğunun yarısından fazlası kesik olan,
- 4 — Dişlerinin çoğu düşmüş olan,
- 5 — Boynuzunun biri veya ikisi kırık olan,
- 6 — Kemiklerinde ilik kalmamış derecede zayıf ve düşkün olan,
- 7 — Memelerinin ucu olmayan,
- 8 — Kesileceği yere gidemeyecek kadar topal olan,
- 9 — Doğuştan kulaksız veya kuyruksuz olan (21)

FAKİRİ HİMAYE

Burada haliyle, İslâmın, fakiri himaye dolayısıyla, fakirliğin yani açlığın açabileceği her türlü yara ve felâket kapılarını kapamadaki gösterdiği titizlik hatıra geliyor.

Gerçekten, fakiri koruyan yegâne din İslâmdır, denebilir. Hatta İslâm, gayri müslimlere bile —icabında— yardımı esirgemez (22).

İslâmiyet, dilenciligi yasak edip, çalışmayı esas almakla beraber (23), fakirliğin de bir hikmet-i İlahî eseri olduğunu (24) kabul eder; ve onun meşrû hakkını korur. Bu himayeyi şu maddelerle hülasa edebiliriz:

a) — ZEKÂT: Zekât, fakir yani yoksul ve muhtaçların otomatik bir hakkı olarak zenginler üzerine farz kılınmıştır. (Yalnız bu hak, özel mülkiyette olduğu gibi değildir. Zengin, zekâtını vermekten kaçınırsa bunu ondan, ancak Devlet —tabii İslâmî devlet— alabilir.) (25)

b) — FITRA (fitre) ve SADAKA: Bunlar da yine fakirler için vacip kılınmış ve teşvik edilmiştir. Hele tarihte, imanda kemâle ulaşmış mü'minlerin

- 15) Medârik
- 16) Beyzâvi, Celâleyn
- 17) Bakare sûresi, âyet: 177
- 18) Al-i İmran sûresi, âyet: 92
- 19) Hac sûresi, âyet: 37
- 20) Câmiu's-Sağir, c. 2, sh: 152
- 21) «Hac ve Kurban», (Hayati Ülkü) ve diğer ilmihal kitapları
- 22) Büyük İslâm İlmihali, sh: 415, (Ö. N. Bilmen)
- 23) en-Necm, âyet: 39-40; Hadis-i Şerifler: (et-Tac, c. 2, s. 178; c. 5, s. 113; Camiu's-Sağir, c. I, s. 85; c. 2, s. 115; Müslim, c. 3, s. 102...)
- 24) el-İsra: 30; eş-Şûra: 27; ez-Zuhruf: 32; Al-i İmran: 26; el-En'âm: 151
- 25) el-Bakare: 110; en-Nûr: 56; et-Tevbe: 60, 103; el-Meâric: 24-25 ve Hadis-i Şerifler

Allah yolundaki eşsiz infak (harcama) ları gerçek gıptaya değer. Kur'an, ihsan sahiplerini övmüş, fakiri gözetmeyenleri de yermiştir (26). «(İhsan sahipleri derler ki:) Bizler, ancak Allah rızası için yedirir, içirir, harcarız. Bunun için bir karşılık ve teşekkür beklemeyiz.» (27)

Hazreti Peygamber (S.A.V.) de, kalbinin yumuşamasını isteyenlere yetim başı okşamalarını istemiş ve «Komşusu ağ ilken tok yatan bizden değildir (yani mü'mini kâmil olamaz)» (28), buyurmuşlardır.

c) — KURBAN ve BAYRAM: Kurbanın farz kılınmasının bir sebebi ve bayramlarda muhtaçları gözetmenin birinci plâna alınması ve yemeklerin dökülmesinin tasvip ve teşvik görmesi...

d) — KEFFARETLER: Yemin keffareti, oruç keffareti, zihar keffareti... gibi keffaretlerde daima, fakir ve muhtaçların yedirilmesi, içirilmesi ve giydirilmesi esas, yani birinci alınmıştır (29).

Dağa uzağa gitmeden hülâsa olarak demek isteriz ki, bütün bunların yani Fakiri himaye esasının İslâm'da bir teşvikten ziyade İlahî ve kanuni bir mecburiyet altına alınmış olması İslâmın, fakiri koruyan yegâne din ve hukuk sistemi olduğunu göstermeğe kâfidir.

KURBANIN KESİMİ, ETİ VE DERİSİ

Kurban, bayramın birinci günü bayram namazının kılınmasından itibaren üçüncü günü akşamına kadar kesilebilir. Lâkin birinci günü kesmek daha efdâldir. Nitekim bizler de öyle yapıyoruz. Kurban, eğer bayram namazından önce kesilirse o, kurban sayılmaz (30).

Kurbanda kan akıtmak esastır. Yani kurbanlık hayvan canlı olarak hiçbir yere hediye edilemez. Aksi takdirde kurban değil sadaka olur. Ancak kendi adına kesilmek şartıyla bir hayır kurumuna verilebilir. Yani hayvanın, kurban niyetiyle sahibinin adına kesilmesi şarttır.

Kesimden önce büyük ve keskin bir bıçak hazırlanır. Fakat bıçağı hayvana göstermemek lâzımdır. Hayvan, ayakları ve yüzü kubleyle gelecek şekilde sol yanı üzerine yatırılır; ve sağ arka ayağı serbest kalmak üzere diğer üç ayağı bağlanır. Bu esnada yine öbür kurbanlıkların bu hali görmemelerini sağlamak icabeder. Yani bunlar, kurbanı kesme âdabındadır. Hayvanı, elinden gelirse sahibi kesmelidir; elinden gelmezse gözünün ve gönlünün rahat edeceği münasip bir müslümana kestirmelidir ve böyle birini de aramalıdır. (Zarûret halinde, Allahın ismini anmak şartıyla, Hristiyan ve Yehûdilerin kesmeleri de caizdir). Hayvanı keserken, kesen şahsın, «... بِسْمِ اللَّهِ الْكَبِيرِ : Bismillahi Allahü

Ekber» demesi şarttır. Aksi takdirde hayvan mürdar olur ve yenmesi haramdır (31). Yalnız, kesime başlamadan önce hayvanın başında kesecek kişinin, sırasıyla: اللَّهُمَّ هَذَا مِنْكَ وَالْيَاكُ : «Allahum, bu sendendir ve sanadır.» dedikten sonra: «

أني وجهت وجهي للذي فطر السموات والأرض
حنيفاً وما أنا من المشركين

«Şüphesiz ki ben, bir muvahhid (Allahı bir tanıyıcı olarak, yüzümü o gökleri ve yeri yaratmış olan Alaha yönelttim. Ben müşriklerden değilim.» (32); ve
ان صلاتي ونسكي ومحياي ومماتي لله رب العالمين

«Şüphesiz benim namazım da, ibadetlerim (kurbanım) da, dirimim de, ölümüm de hiçbir ortağı olmayan, âlemlerin Rabbi Allah'ındır.» (33), âyetlerini okuyup tekbir getirmeli; ve sonra «Bismillâhi Allahü Ekber» deyip kesmelidir. Eğer kurban sahibinin eli kasabın eli üzerinde ise bu takdirde her ikisinin de hayvanı keserken «Bismillâhi Allahü Ekber» demeleri icabeder. Biri, bunu terkederse kurbanı eti yenilmez. Gerek kesmeye götürürken, gerek keserken hayvana eziyet vermeye bilhassa dikkat etmelidir. Kesildikten sonra da biraz bekleyip hayvan sükûn bulduktan sonra yüzülmelidir. Kurban sahibinin, kurbanın kesildiği gün ilk taamını kurbanın ciğerinden yapması menduptur. Nitekim bizler de öyle yapıyoruz.

Müstehap olan kurbanın etini üçe taksim edip bir kısmını aileye, bir kısmını eşe dosta, bir kısmını da fakirlere vermektir. Ama zaruret varsa hepsi de eve alıkonabilir. Eğer kurban müsterek kesilmişse —ki deve ile sığır ve manda birden yedi kişi adına da kesilebilir. Tabii devenin en az beş, sığır ilmandanın da iki yaşını doldurmuş olması lâzımdır. Koyun ile keçinin ise bir yaşını bitirmiş veya daha küçük olup da bir yaşındaymış gibi gösterişli olması kâfidir— ve hisselerini de ayırmak istiyorlar sa ancak tartıyla ayırabilirler, götürü ayıramazlar (34).

Kurbanın derisini ve bağırsaklarını satmak mekruhtur. Bunları ya evde kullanmak veya dine hizmet eden bir hayır cemiyetine vermek daha efdâldir. Satıldığı takdirde kıymetlerini sadaka olarak da gitmek icabeder (35).

Yine bunlar da gösteriyor ki İslâmiyet, ferdi olduğu kadar cemiyetin de sürürünü düşünen, dolaşısıyla içtimâî dayanışmaya ve yardımlaşmaya büyük ehemmiyeti veren; Sosyoloji diliyle: Mânevî yoğunluğu hedef güden yegâne dindir. Emirler İlahîdir; fakat semereleri ferdi ve içtimâidir. İslâmı böyle anlamak ve tatbik etmek lâzımdır. Nitekim ara-

26) Övme: el-Bakare: 2, 177, 254, 261, 262, 265-274
Al-i İmran: 148; Yerne: el-Müddessir: 44, el-Mâun: 1-7...

27) el-İnsan: 8-9

28) et-Tergîb, c. 3, s. 358 (Hutbe, S. Ateş)

29) el-Bakare: 184; el-Mâide: 89; el-Mücadele: 4

30) Buhâri, Tirmizi, «Hac ve Kurban», s. 79-80 (M. S. Yeprem)

31) el-En'âm: 121; el-Hac: 34, 36

32) el-En'âm: 79

33) el-En'âm: 162

34) Büyük İslâm İlmihali, s. 411, (Ö. N. Bilmen)

35) Büyük İslâm İlmihali, s. 413-414 (Ö. N. B.)

bulma, hediyeleşme, musafahalaşma ve bayramlaşma... gibi İlahî vazifelerde bu gerçek, gerçek olarak görülür.

BAYRAM VAZİFELERİ

Bayram vazifelerimizin ne olduğunu her halde bilmeyenimiz kalmamıştır. Fakat bizler, daha doğrusu İslâm, bunların bilinmesini değil, tatbikini istiyor. Kişiyi kurtaracak bilmek değil, tatbiktir. Bu nu bilhassa hatırlatmak isterim. Yoksa günah ve cezanın ne mânası kalırdı? Hatta Ebu Cehil de İslâmı, yani onun Hak din olduğunu biliyordu. Ama bu bilgi onu, Allahın âzabından kurtarabildi mi?

Bayram demek, umumî yani müşterek sevinme ve sürür günü demektir. Bugünde, bu sürûra mâni olabilecek her türlü engelin, mü'minlerin arasından kaldırılması İlahî emrin ve iki cihan güneşi, âlemlere rahmet olarak gönderilen (36) sevgili Peygamberimiz (S.A.V.) Efendimizin buyrukları icabıdır. Bayramlaşmak, helâllaşmak, hediyeleşmek, musafahalaşmak, ziyaretleşmek, muhtaçları gözetmek... başta gelen vazifelerimizdir. Bu hususta Resûlullah (S.A.V.) Efendimizin sadece bir iki hadîsi şerifini nakletmekle yetineceğim:

A yet-i Kerime: «Şüphesiz mü'minler birbirlerinin (din) kardeşidirler. Kardeşlerinizin arasını düzeltiniz; ve Allah'tan korkunuz ki merhamet olunasınız.» (el-Hucurat: 10)

Hadis-i Şerifler:

«Müslüman ona derler ki, diğer müslümanlar onun elinden ve dilinden salim kalır, yani zarar görmezler.» (37). «Komşusu aç iken tok yatan bizden değildir.» (38). «Cibril bana, komşu hakkında o kadar tavsiyede bulundu ki, komşuyu komşuya mirasçı yapacağını sandım.» (39). «Mü'minin mü'mine karşı durumu, taşları birbirine tutan yapı gibidir.» (40). «Mü'minleri, birbirlerine merhamet etmek, birbirlerini sevmek ve yardımlaşma hususunda, bir uzva dert gelip rahatsız olduğu zaman, bütün diğer uzuların (cesedin), uykusuz kalmak ve hümma nöbetleri geçirmek suretiyle elemine iştirak eden bir vücut gibi görürsün.» (41). «Buğzetmeyiniz, hasedetmeyiniz, birbirinize sırt çevirmeyiniz; ey Allahın kulları, kardeş olunuz. Bir mü'minin bir mü'mine üç günden fazla küs (dargın) durması helâl olmaz. Dargın olarak ölen iki müslüman Cennette buluşamaz.» (42). «Hediyeleşin, sevişin, musafahalaşın. Bu takdirde aranızdaki kırgınlık gider.» (43).

Bayramlarda küçüklere sevindirme hususunda da son derece titiz davranmanız gerekir. Çünkü çocuk sevgi ve hediye esiridir. Bunun için Peygamberimiz (S.A.V.) çocukları sevindirmede son derece titizlik gösterirdi: onları sever, okşar, hediyeler verir, Resûlullah Efendimizin —her hareketinde olduğu gibi— bu davranışlarının da ne kadar yerinde ve ilmi olduğunu çocuk psikolojisi de teyid etmektedir. Zaten İslâmiyet, bütün ilimlerin esasını, Resûlullah Efendimizin şahsında (hayatında) tatbik ettirmiştir. Ama maalesef bizler, hâlâ bunu takdirden âciziz. Allah basiret versin. Amin...

Bayramlarımızda çocuklarımızı ne kadar sevin-dirir ve onların gönüllerini fethedebilirsek, onları, o derece küfür ve nefis sevgi girdaplarına düşme ih-

timalinden kurtarmış oluruz. Yani bir can ve iman kazanmış oluruz.

SON OLARAK

Son olarak, bir Hadîs-i Şerif ve bir de Hadîs-i Kudsi naklediyoruz.

Hadis-i Şerif:

«Dünyan için çalış, orada duracağın kadar. Ahiretin için çalış, orada kalacağın kadar. Rabbin için çalış, O'na Muhtaç olduğun kadar. Ateş (Cehennem) için çalış, ona sabr (Tahammül) edebileceğin kadar.»

Hadis-i Kudsi:

«Ey kullarım! Zulmetmeği kendime haram kıldığım gibi, onu sizin aranızda da haram kıldım. Binaenaleyh, birbirinize zulmetmeyiniz.

Ey kullarım! Benim doğru yola kulavuzladıklarımın başka, hepiniz yolu şaşmışsınız. Binaenaleyh, benden hidâyet isteyin ki, sizi doğru yola hidâyet edeyim.

Ey kullarım! Benim doyurduklarımın başka, hepiniz açsınız. Binaenaleyh, benden taam isteyiniz ki, sizi doyurayım.

Ey kullarım! Benim donattıklarımın başka, hepiniz çıplaksınız. Binaenaleyh, giydirmemi isteyin ki, sizi giydireyim.

Ey kullarım! Gece gündüz günah işliyorsunuz. Ben de bütün günahları yarlıgıyorum. Binaenaleyh, bana istiğfar ediniz ki, sizi mağfiret edeyim.

Ey kullarım! Bana zarar vermek elinizden gelmez ki, bana zarar verebilirsiniz. Bana menfaat vermek elinizden gelmez ki, bana faydanız dokunabil-sin.

Ey kullarım! Sizden evvelkiler ve sonra gelecekler, bütün ins ve cin, en iyi, en müttakî bir insanın duygu ve düşüncesini taşıyıcılar yine de benim mülkünden en küçük bir şey bile artmaz.

Ey kullarım! Sizden evvelkiler ve sonrakiiler, bütün ins ve cin, bir yerde toplanıp benden hâcet dileyecek olurlarsa, ben de herkesin hâcetini yerine getirsem bu, benim mülkünden ancak iğne denize daldığında, onun denizden eksilttiği kadar azaltır.

Ey kullarım! Ancak sizin için amellerinizi saklar, sonra hiç eksiksiz olarak ecirlerini veririm. Şu halde, iyiliğe nâil olanlar Allah'a hamd etsin. Bir kötülükle karşılaşanlar ise, kendisinden başkasını kınamasın.» (44).

Velhamdülillâhi Rabb-il âlemin...

36) el-Enbiya: 107...

37) et-Targîb vet Tarhîb, c. 3, s. 354

38) et-Targîb, c. 3, s. 358

39-40) Buhari, Müslim (et-Targîb, c. 3, s. 360) (Hutbe, S. Ateş).

41) Buhari, Muhtar-ül-Ehadis-in Nebeviye Terc. Hadis no: 461

42) Mev'iza-i Abdüllâtif Efendi, Hutbe, (S. Ateş)

43) Muhtar-ül Ehadis-in Nebeviye Terc. Hadis no: 478

44) Müslim, Riyazüs-Salihin Terc. c. I, Hadis No: 111.